

Drumul către Cape Town – educație deschisă

www.capetowndeclaration.org

Motto: „Dacă tu ai un măr și eu am un măr și le schimbăm între noi, atunci, eu voi avea în continuare tot un măr. Dar dacă tu ai o idee și eu am o idee și schimbăm aceste idei între noi atunci fiecare vom avea câte două idei” - George Bernard Shaw

Februarie 2007

<http://kosson.lx.ro>

Roxana Nae (specialist în științele informării),
Nicoleta Constantinescu (specialist în științele informării)

Conceptul în baza căruia au pornit mișcări de amploare în întreaga lume este cel de deschidere. Este vorba despre contribuțiile fiecăruia pe domeniul său de competență, pentru a crește valoarea globală a conținutului informațional vehiculat prin intermediul Internetului.

Să recapitulăm câțiva termeni de bază:

open source – sursă deschisă (aplicații al căror cod sursă poate fi examinat);

open access – acces deschis la materialele de interes științific și academic;

open educational resources – resurse educaționale deschise;

open learning – studiu deschis.

Ne vom opri acum la resursele educaționale deschise, care se constituie ca un efort global de a sprijini crearea de conținut educațional de valoare accesibil tuturor. Această inițiativă transformată într-o adevărată mișcare de-a lungul ultimilor ani se reflectă activ și pragmatic prin rezultatele concrete ale câtorva dintre cele mai vizibile noduri Internet. Vom enumera câteva dintre acestea pentru a oferi un punct de start bun pentru viitoarele studii:

ccLearn (<http://learn.creativecommons.org/>)

Este o divizie a Creative Commons dedicată revelării întregului potențial al Internetului de a sprijini studiul deschis și resursele educaționale deschise (OER – open educational resources). Misiunea ccLearn este de a micșora barierele privind partajarea și reutilizarea materialelor educaționale – bariere legale, tehnice și de ordin social.

Barriere legale: promovarea licențierii materialelor educaționale sub prevederi ce promovează interoperabilitatea precum cei ai licențelor Creative Commons (vezi [Creative Commons 3.0 - Vestibune](http://kosson.lx.ro/content/view/133/1/) <http://kosson.lx.ro/content/view/133/1/>), care permit modificarea fără restricții, remixarea și redistribuția. De asemenea, sunt instruiți profesorii, studenții și legiuitorii asupra aspectelor ce țin de copyright și utilizarea cu bună credință în domeniul elaborării materialelor educaționale.

Barierile tehnice: sunt promovate standardele care susțin interoperabilitatea, precum și instrumentele care sprijină remixarea și reutilizarea.

În privința barierelor sociale profesorii și studenții sunt încurajați să reutilizeze materialele

educaționale disponibile pe Internet și să construiască, sprijinindu-se de acestea alte materiale valoroase.

The Center for Open Sustainable Learning

(<http://cosl.usu.edu/>)

COSL este parte a Departamentului pentru tehnologie educațională a Universității de Stat din Utah și sprijină prin proiecte de mare interes mișcarea open education.

Connexions (<http://cnx.org/>)

Connexion este un mediu pentru dezvoltare colaborativă, diseminare liberă și publicare rapidă a conținutului educațional pe Internet. Tot conținutul este liber pentru a fi utilizat și stă sub prevederile licenței Creative commons „attribution”.

Connexions este un loc unde poți vedea și împărtăși materiale făcute din părți mici de cunoaștere numite module, care pot fi organizate ca și cursuri, cărți, rapoarte, etc.

Pot contribui:

- autorii care creează și colaborează,
- instructorii care construiesc rapid și împărtășesc colecții,
- studenții care pot găsi și explora conținutul.

Menționăm aici câteva dintre direcțiile sub care acest nod informațional este construit:

Conținutul ar trebui să fie modular și nu liniar.

Majoritatea manualelor se prezintă ca o masă de informații într-un format liniar: un subiect succedând anteriorul. Creierile noastre nu funcționează liniar și învățăm făcând conexiuni între noile concepte și lucrurile pe care le știm deja. Serviciile Connexions mimează acest mod de operare prin împărțirea conținutului în părți mici, numite module, care pot fi legate împreună și aranjate în diferite moduri. În acest fel studenții pot să vadă relațiile dintre și în cadrul topicurilor, ajutând astfel la demonstrarea faptului că știința, în mod natura este interconectată și nu este izolată în clase separate sau manuale.

Colaborarea este bună

De ce trebuie să reinventăm de fiecare dată roata ? Atunci când oamenii împart, împărtășesc cunoașterea acumulată, pot selecta din cele mai bune idei pentru a crea cele mai eficiente materiale educaționale. Cunoașterea de pe site-ul Connexion poate fi împărtășită și se poate construi pe baza acesteia deoarece aceasta este reutilizabilă:

- **tehnologic** informația este stocată în XML, fapt care asigură perenitate fără a depinde de platformele hardware;
- **legal** licențele pentru conținut deschis Creative Commons ușurează autorilor comunicare lucrărilor lor, permițând altora să le utilizeze și să le reutilizeze în mod legal beneficiind în același timp de recunoașterea și atribuirea eforturilor lor;
- **educațional** autorii sunt încurajați să-și scrie modulele ca fiind unități de sine stătătoare astfel ca alții să poată ușor să le utilizeze și să le reutilizeze în diferite contexte și cursuri. Connexions permite, de asemenea instructorilor să particularizeze conținutul prin setarea propriilor legături și adnotări.

Este încurajată colaborarea

După cum este interconectată cunoașterea, astfel și oamenii nu trăiesc într-un vid. Connexions prin mijloacele sale facilitează colaborarea pentru a crește cunoașterea mai rapid și a fi ca “un crez” al noilor idei de pe urma cărora cu toții am putea beneficia.

Curriki (<http://www.curriki.org/xwiki/bin/view/Main/WebHome>)

Curriki este un joc de cuvinte dintre „curriculum” și „wiki”. Este o organizație non-profit, care construiește primul și singurul site pentru Open Source Curriculum (OSC): Curriculum Sursă Deschisă. Aici sunt date arii curriculare și materiale educaționale pentru ciclul liceal.

Interesul cade în primul rând pe construcția unui depozit online care să cuprindă curriculum pentru matematică, tehnologie, citire, arta vorbirii și limbi.

Curriki a fost conceput pornind de la ideea că tehnologia poate juca un rol esențial în micșorarea barierelor din zona Decalajului Educațional (Educational Divide) – decalajul care împiedică copii din lumea întreagă să aiba acces la o educație de calitate.

Ce diferențiază Curriki de alte site-uri dedicate e-learning sunt două puncte:

1. focalizarea pe o soluție curriculară completă și nu doar asupra unui manual sau a unui plan de lecție. Site-ul pune la dispoziție instrumentele pentru crearea de pachete curriculare prin folosirea resurselor disponibile chiar pe site,
2. propune o abordare unică privind dezvoltarea unui curriculum, distribuția și evaluare care este reprezentat de modelul 3-D al organizației: curriculum dezvoltat cu ajutorul contribuitorilor din comunitate cu difuzare la scară globală și al cărui impact este determinat la nivel de proiect sau de individ.

OER Commons (<http://www.oercommons.org/>)

Este o rețea pentru educația deschisă care folosește instrumente caracteristice Web 2.0 precum taguri, ierahizări, comentarii și rețea de lucru colaborativ pentru a crea o experiență de lucru on-line care să implice profesorii în a contribui cu cele mai bune practici de învățare și educaționale.

Obiectivele OER sunt:

- Utilizarea: furnizare unui singur punct de acces prin care profesorii, studenții și toți cei interesați să poată căuta, naviga, evalua, descărca și discuta asupra resurselor educaționale deschise (OER), care sunt disponibile liber pe Internet.
- Reutilizarea: mărirea oportunităților pentru cei care utilizează resurse educaționale deschise pentru a dezvolta și a propune conținut de înaltă calitate pentru uzul celorlalți și pentru a fi localizat după necesități.
- Comunitatea: creșterea oportunităților pentru profesori, studenți și autodidacți de a schimba informații, pentru crearea de standarde, cu alte cuvinte de a îmbunătăți și evalua calitatea resurselor educaționale deschise disponibile pe Internet.

OER Commons este creat și produs de ISKME – Institute for the Study of Knowledge in Education (<http://www.iskme.org/>) și este sprijinit cu generozitate de Fundația Flora Hewlett și William (<http://www.hewlett.org/Default.htm>).

Moodle (<http://moodle.org/>)

Moodle este un Sistem de Management al Cursurilor, un pachet software cu sursă deschisă destinat să ajute profesorii în a crea comunități de studiu viabile online.

Modul în care Moodle este proiectat și dezvoltat se ghidează după o filozofie de învățare care poate fi denumită pe scurt „pedagogia construcției sociale”.

La baza Moodle stau patru principii filozofice, aparținând „pedagogiei construcției sociale”:

- constructivismul: oamenii construiesc activ cunoaștere nouă pe măsură ce interacționează cu mediul,
- construcționism: învățarea are efect mai ales atunci când construiești ceva pentru alții din care aceștia să învețe,
- constructivism social: extinde conceptul anterior prin faptul că un grup social construiește lucruri pentru un alt grup într-o manieră colaborativă creând o minicultură a artefactelor împărtășite care au un înțeles împreună,
- conectați și separați: comportamentul „separatist” se manifestă atunci când cineva încearcă să rămână „obiectiv” preocupat „faptic” și care are tendința de a-și apăra ideile proprii folosind logica în scopul descoperirii de zone descoperite în ideile oponenților. Comportamentul „conectat” prezintă o abordare mult mai empatică care acceptă subiectivitatea încercând să asculte și să întrebe în efortul de a înțelege punctul de vedere al celuilalt. Comportamentul „construit” este acela prezentat de o persoană sensibilă la ambele abordări și care este capabilă să aleagă dintre cele două după cum situația o cere.

Moodle prin construcția sa sprijină această viziune pedagogică nouă.

MIT Open Courseware (<http://ocw.mit.edu/OcwWeb/web/home/home/index.htm>)

Reprezintă contribuția Massachusetts Institute of Technology la creșterea valorii materialelor educaționale cu acces liber pe Internet.

OCW publică cursurile în regim de acces liber. Ca repere istorice OCW debutează efectiv în 2002 cu 50 de cursuri ca în anul 2007 să numere un total de 1800. În anul 2005 se formează Open Courseware Consortium.

Open Courseware Consortium (<http://www.ocwconsortium.org>)

Un OpenCourseWare este o publicație digitală deschisă și liberă a unor materiale educaționale de înaltă calitate organizate ca un curs.

Consortiul este o colaborare de peste 100 de instituții de învățământ superior și organizații asociate din întreaga lume care creează împreună după un model comun un corp de conținut educațional cu întindere largă.

Scopurile consorțiului sunt:

- extinderea bogăției și a impactului opencourseware prin încurajarea adoptării și adaptării de material educațional deschis din întreaga lume,
- găzuirea dezvoltării de proiecte courseware adiționale,
- asigurarea durabilității proiectelor opencourseware prin identificarea de noi modalități de îmbunătățire a efectivității și reducerea costurilor.

WikiEducator (http://www.wikieducator.org/Main_Page)

Este o comunitate care pune accentul pe colaborarea în vederea:

- planificării proiectelor educaționale legate de dezvoltarea conținutului liber,
- dezvoltarea conținutului liber chiar în cadrul wikieducator pentru e-learning,
- dezvoltarea de *resurse educaționale libere* (OER) și know-how asupra cum să construiești OER-uri și
- dezvoltarea unei rețele de comunicare în direcția descoperirii de oportunități de finanțare

Wikieducator este o comunitate de resurse sprijinită de Commonwealth of Learning (COL) cu scopul de a dezvolta conținut educațional deschis. COL este o agenție interguvernamentală a Commonwealth of Nations cu sediul în Vancouver, British Columbia, Canada.

Care sunt valorile comunității WikiEducator ?

1. incluziunea socială și includerea tuturor participanților în societatea interconectată,
2. libertatea tuturor profesorilor de a preda ajutându-se de tehnologii și conținut la alegerea lor cu accet pe tehnologiile și standardele deschise,
3. conținutul educațional este unic și numai lucrul colaborativ poate îmbunătăți tehnologiile precum și gradul de reutilizare a resurselor digitale pentru învățare,
4. orientarea către viitor precum și lucrul colaborativ pentru a găsi cele mai bune soluții durabile pentru viitorul eLearning.

Revenind la Declarația de la Cape Town, aceasta face parte dintr-un tablou mai mare încadrat de dorința de a păși pe calea către o educație deschisă și un acces fiabil către cunoaștere.

Elemente ale acestui tablou sunt:

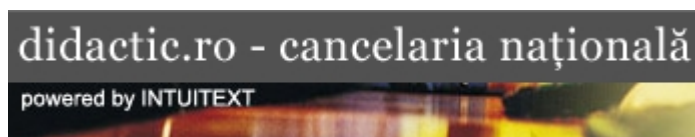
- [Declarația de la Budapesta](http://www.soros.org/openaccess/index.shtml) din anul 2001 (<http://www.soros.org/openaccess/index.shtml> membrii fondatori ai Comunității Kosson sunt semnatori ai declarației),
- [Declarația de la Berlin](http://oa.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html) privind Accesul Deschis la Cunoaștere în domeniul științelor și umanioarelor din anul 2003 (<http://oa.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html> membrii fondatori ai Comunității Kosson sunt semnatori ai declarației),
- Expunerea de la Bethesda privind Publicarea Open Access din 2003 (<http://www.earlham.edu/%7Eepeters/fos/bethesda.htm>)
- Declarația din Salvador din 2005 (<http://www.icml9.org/channel.php?lang=en&channel=91&content=438>)

Există așadar o mișcare menită să schimbe aspectul educației și al accesului la cunoaștere prin mijlocirea Internetului și al instrumentelor software.

România nu este străină acestui fenomen, chiar dacă nu sprijină în mod conștient conceptele pe care accesul deschis și educația deschisă le propulsează. Câteva exemple care să înfățișeze modul în care zona site-urilor românești și a inițiativelor specifice se pliază parțial pe conceptele accesului deschis la resursele educaționale:

didactic.ro (<http://www.didactic.ro/>)

prin INTUITEX construiește o bază de materiale educaționale care pot fi descărcate și utilizare.

Totuși, este specificat clar faptul că materialele aparțin autorilor, utilizarea fiind permisă doar în școli, iar reproducerea în scopul publicării și comercializării este interzisă. Astfel, remarcăm că există un corespondent parțial cu prevederile educației deschise. De asemenea, materialele existente într-un număr foarte mare sunt depozitate în formate proprietare, fapt care conduce în timp către probleme în ceea ce privește utilizarea și/sau dezvoltarea acestora.

Ceea ce este foarte îmbucurător este faptul că în primul rând acest depozit de resurse există și că are succes ceea ce îi asigură viabilitatea locală.

Pentru a reliefa concludent volumul de informații puteți examina graficul (vezi Anexa I) constituit cu informațiile furnizare chiar de secțiunea materialelor educaționale până la data de 6 Februarie.

clopotel.ro (<http://www.clopotel.ro/>)

este o comunitate a tinerilor ce doresc să comunice on-line

și să-și petreacă timpul liber într-un mediu virtual. Utilizatorii pot folosi conținutul site-ului exclusiv în scopuri educaționale. Se pot posta fișiere, se pot descărca, folosi, copia parțial sau integral documente/fișiere, dar nu le putem comercializa. Este un sistem educațional deschis, accesibil care promovează materiale educaționale: stiri, referate, programe, metodologii și subiecte de examen pentru bacalaureat și teze naționale.

bacalaureat2007.com (<http://www.bacalaureat2007.com/>)

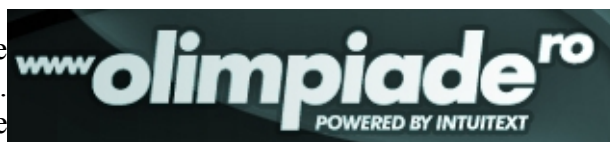

prezintă detalii despre Examenul de Bacalaureat, informații utile și sfaturi pentru a ajuta elevii din anii terminali. Informațiile prezentate sunt preluate de pe site-ul Ministerului Învățământului - edu.ro. Există și subiecte rezolvate, postate pe site cu acordul editurii pro-didactica.ro. Fișierele și rezolvările nu pot fi comercializate decât cu acordul scris al pro-didactica.ro.

ecursuri.ro promovează cursuri on line, din diverse domenii, teste online cu ajutorul cărora îți poți verifica cunoștințele din diverse domenii, referate și jocuri on line. De ce cursuri on line? Pentru că pot fi consultate oricând, ele fiind disponibile non stop pe internet, fiind gratuite. Apreciem această inițiativă deschisă, precizând că în acest moment există 8 cursuri on line : HTML pe înțelesul tuturor, Introducere în e-business, etc.

olimpiade.ro (<http://www.olimpiade.ro/>)

prin INTUITEX conține o bază de materiale educaționale olimpice din toate materiile predate. Un site foarte util profesorilor care doresc să fie informații în legătură cu subiectele date în anii anteriori la diferite etape naționale și internaționale. Există chiar și un modul de rezultate și statistici.

Am dorit să înfățișăm câteva aspecte ce privesc o mișcare nouă la nivel global, aici accentul căzând pe statele dezvoltate, care prin aportul lor cu materiale educaționale deschise și-au înțeles rolul care-l joacă prin capacitatea tehnică și creativă. Într-adevăr prin ubicuitatea materialelor educaționale se dorește rezolvarea problemei decalajului digital și a celui privind resursele materiale și financiare cu care se confruntă țările în curs de dezvoltare și cele sărace.

Societatea cunoașterii nu poate fi promovată decât prin participare, creativitate și cooperare în toate domeniile educației.

Pe plan european, un punct de start consistent îl constituie anul 2000, Lisabona, unde liderii europeni au susținut ideea transformării Uniunii Europene în „cea mai competitivă și dinamică economie propulsată de cunoaștere până în 2010”. Învățarea continuă contribuie la susținere și inovație în toate domeniile. Astfel, s-a observat o reorientare a studenților către domeniul Matematica, Știință și Tehnologie (MST). Țările cu cea mai bună performanță în MST în cadrul grupei de vârstă 20-29 de ani, sunt Irlanda (24,5), Franța (22,5) și Lituania (18,9), în timp ce Slovacia, Polonia, Portugalia și Italia au avut cele mai puternice rate de creștere, cuprinse între circa 70% și aproape 100%.

Resursele educaționale deschise vor promova o cultură participativă a învățării.

Considerați acest articol ca un început al unor studii pe care dumneavoastră sau colegii dumneavoastră l-ar putea iniția. România are resursele necesare pentru a promova și răspunde provocărilor ridicate de viitorul educației copiilor noștri. Astfel, vă rugăm să considerați conceptul de resurse educaționale deschise ca fiind unul dintre prietenii activităților pedagogice zilnice.

Anexa I - numărul și distribuția materialelor educaționale la didactic.ro

Prezentarea resurselor didactic.ro nu trebuie considerată a fi o reclamă ci doar un model de contribuție în comunitatea românească.

(pentru a citi graficul măriți pagina) – pentru a mări și micșora dinamic țineți apăsată tasta Ctrl și mișcați roțița mouse-ului.

